

ТИПОЛОГІЗАЦІЯ МОДЕЛЕЙ МІСЦЕВОГО ОПОДАТКУВАННЯ В ЄВРОПІ: ФІНАНСОВО-ПРАВОВИЙ АСПЕКТ

УДК 336.22:352(4)

DOI <https://doi.org/10.32782/ehrlichsjournal-2026-17.02>

ІГОР БАБІН

кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри публічного права

Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича, Україна

i.babin@chnu.edu.ua

ORCID: 0000-0002-6603-4380

Анотація. У статті здійснено фінансово-правовий аналіз підходів до формування моделей місцевого оподаткування в європейських державах. Досліджено роль місцевих податків і зборів у системі публічних фінансів як інструменту забезпечення фінансової самостійності органів місцевого самоврядування та реалізації принципів децентралізації і субсидіарності. Обґрунтовано, що місцеве оподаткування є не лише джерелом доходів місцевих бюджетів, а й правовим механізмом розмежування фінансових повноважень між рівнями публічної влади. Розкрито вплив положень Європейської хартії місцевого самоврядування на розвиток національних систем місцевого оподаткування. Визначено основні принципи сучасних європейських моделей: фінансову автономію, субсидіарність, відповідність фінансових ресурсів обсягу повноважень, збалансованість публічних і приватних інтересів та поєднання податкової самостійності з механізмами державної координації.

На основі правових, адміністративних та інституційних критеріїв запропоновано типологізацію європейських моделей місцевого оподаткування. Виокремлено скандинавську, континентально-європейську, латинську та англосаксонську моделі. Проаналізовано їхні особливості щодо структури місцевих доходів, рівня податкової автономії, співвідношення власних податкових надходжень і трансфертів, а також механізмів фінансового вирівнювання. Встановлено, що скандинавська модель характеризується високим рівнем фіскальної децентралізації; континентально-європейська поєднує податкову автономію з централізованим регулюванням; латинська базується на значній ролі державного регулювання та трансфертного фінансування; англосаксонська спирається переважно на майнове оподаткування. Підкреслено умовний характер запропонованої типології. Зроблено висновок, що спільною тенденцією розвитку європейських систем місцевого оподаткування є розширення податкової автономії територіальних громад у разі збереження цілісності національної податкової системи. Обґрунтовано доцільність використання європейського досвіду для вдосконалення фінансово-правових засад місцевого оподаткування в Україні.

Ключові слова: податки, податкове право, податкове законодавство, оподаткування, місцеві податки і збори, місцеве самоврядування, моделі місцевого оподаткування, податкова автономія, податкові повноваження, фінансова децентралізація.

TYPOLGY OF LOCAL TAXATION MODELS IN EUROPE: FINANCIAL AND LEGAL ASPECT

UDC 336.22:352(4)

DOI <https://doi.org/10.32782/ehrlichsjournal-2026-17.02>

IGOR BABIN

Ph.D (in Law), Associate Professor, Associate Professor at the Department of Public Law

Yuriy Fedkovych Chernivtsi National University, Ukraine

i.babin@chnu.edu.ua

ORCID: 0000-0002-6603-4380

Abstract. The article provides a financial and legal analysis of approaches to shaping local taxation models in European states. It examines the role of local taxes and fees in the public finance system as a tool for ensuring the financial independence of local self-government bodies and implementing the principles of decentralisation

and subsidiarity. The study substantiates that local taxation serves not only as a revenue source for local budgets but also as a legal mechanism for delineating financial powers between levels of public authority. Furthermore, it reveals the impact of the European Charter of Local Self-Government provisions on the development of national local taxation systems. The main principles of modern European models are identified: financial autonomy, subsidiarity, the adequacy of financial resources relative to the scope of powers, the balance of public and private interests, and the combination of tax independence with state coordination mechanisms.

Based on legal, administrative, and institutional criteria, a typology of European local taxation models is proposed, distinguishing the Scandinavian, Continental European, Latin, and Anglo-Saxon models. Their specific features regarding the structure of local revenues, the level of tax autonomy, the ratio between own tax revenues and transfers, and financial equalisation mechanisms are analysed. It is established that the Scandinavian model is characterised by a high level of fiscal decentralisation; the Continental European model combines tax autonomy with centralised regulation; the Latin model is based on a significant role of state regulation and transfer funding; and the Anglo-Saxon model relies predominantly on property taxation. The provisional nature of the proposed typology is emphasised. The article concludes that a common trend in the development of European local taxation systems is the expansion of the tax autonomy of territorial communities while maintaining the integrity of the national tax system. Finally, the expediency of utilizing European experience to improve the financial and legal foundations of local taxation in Ukraine is substantiated.

Key words: taxes, tax law, tax legislation, taxation, total taxes and fees, total self-government, total taxation models, tax autonomy, taxing powers, fiscal decentralization.

Постановка проблеми. У сучасних умовах розвитку демократичної держави та поглиблення процесів децентралізації особливого значення набуває проблема фінансового забезпечення місцевого самоврядування. Ефективне виконання органами місцевої влади покладених на них функцій неможливе без наявності стабільної та достатньої доходної бази, важливе місце у структурі якої посідають місцеві податки і збори. Саме вони забезпечують фінансову основу самостійності територіальних громад, створюють передумови для реалізації власної бюджетної політики та сприяють підвищенню відповідальності органів місцевого самоврядування перед населенням.

У європейських державах місцеве оподаткування традиційно розглядається як один із ключових елементів системи публічних фінансів та важливий інструмент реалізації принципів субсидіарності, фінансової автономії і належного врядування. Водночас підходи до організації місцевого оподаткування суттєво відрізняються залежно від історичних особливостей розвитку держав, адміністративно-територіального устрою, рівня децентралізації публічної влади та національних правових традицій. У результаті в країнах Європи сформувалися різні моделі місцевого оподаткування, які відображають специфіку відносин між центральною владою та органами місцевого самоврядування, а також особливості розподілу податкових повноважень між різними рівнями публічної влади.

Актуальність дослідження європейських моделей місцевого оподаткування зумовлюється не лише необхідністю поглиблення теоретичних уявлень про закономірності розвитку місцевих фінансів, а й практичними потребами вдосконалення національної системи місцевого оподаткування. Для України, яка продовжує реалізацію реформи децентралізації та пошук оптимального співвідношення між фінансовою самостійністю територіальних громад і забезпеченням єдності податкової системи держави, вивчення європейського досвіду має особливе значення. Аналіз іноземних підходів дозволяє виявити найбільш ефективні механізми забезпечення податкової автономії місцевого самоврядування, оцінити переваги та недоліки різних моделей організації місцевих фінансів, а також визначити можливості адаптації окремих елементів такого досвіду до вітчизняних умов.

Попри значну кількість наукових праць, присвячених питанням місцевих фінансів, фіскальної децентралізації та фінансової автономії органів місцевого самоврядування, проблематика типологізації європейських моделей місцевого оподаткування у фінансово-правовому вимірі залишається не досить дослідженою. У науковій літературі переважно аналізуються окремі національні системи або окремі аспекти місцевого оподаткування, тоді як комплексне порівняльне дослідження основних моделей місцевого оподаткування та їхніх фінансово-правових характеристик потребує подальшого розвитку.

Метою статті є дослідження фінансово-правових підходів до формування місцевого оподаткування в державах Європи, здійснення типологізації основних моделей місцевого оподаткування та

визначення їх характерних ознак, переваг і обмежень. Досягнення поставленої мети дозволяє сформулювати теоретичне підґрунтя для подальшого вдосконалення національної системи місцевого оподаткування з урахуванням кращих європейських практик.

Аналіз фінансово-правових підходів до формування місцевого оподаткування в державах Європи зумовлює необхідність їх подальшої типологізації. Як свідчить європейська наукова традиція, побудова моделей місцевого оподаткування не може розглядатися ізольовано від загальної правової культури, адміністративної традиції та організації публічної влади. Саме тому у порівняльних дослідженнях застосовується типологічний підхід, який спирається на поєднання правових, управлінських і політико-інституційних критеріїв [10, с. 12]. Передусім істотне значення має належність держави до певного типу правової та адміністративної культури. Належність до відповідної правової сім'ї істотно впливає на зміст фінансово-правових підходів, зокрема на ступінь нормативної деталізації місцевого оподаткування, обсяг дискреційних повноважень місцевих органів влади та характер взаємин із платниками податків. Водночас не менш важливою є інституційна характеристика держави, що визначається рівнем централізації чи децентралізації публічної влади та співвідношенням повноважень між центральними і місцевими органами. Поєднання зазначених критеріїв дозволяє виділити кілька відносно сталих груп держав, які характеризуються подібними адміністративними традиціями та механізмами організації місцевих фінансів [9, с. 10ff]. Узагальнюючи зазначене, доцільно говорити про формування чотирьох базових моделей: скандинавської, центрально-континентальної, латинської та англосаксонської.

Скандинавська модель місцевого оподаткування, що історично сформувалася в правових системах країн Північної Європи (Швеції, Данії, Норвегії, Фінляндії) та Нідерландів, у сучасній фінансово-правовій доктрині класифікується як найбільш репрезентативний та розвинений тип фіскальної децентралізації. Концептуальним підґрунтям цієї моделі виступають фундаментальні положення теорії фіскального федералізму, зокрема розроблена В. Оутсом парадигма, згідно з якою ефективність функціонування публічних фінансів прямо залежить від максимального наближення податкових та видаткових повноважень до рівня місцевого самоврядування [13, с. 54–55]. Визначальною детермінантою скандинавської моделі є презумпція високого рівня податкової автономії муніципалітетів. На відміну від класичних підходів, що обмежують фіскальну компетенцію місцевого самоврядування переважно майновими податками, скандинавська парадигма передбачає надання суб'єктам муніципальної влади широких дискреційних повноважень щодо місцевих податків і зборів. У цьому контексті ключовою особливістю виступає домінування місцевого податку на доходи фізичних осіб як основного джерела наповнення муніципальних бюджетів. М. Лівінгстон акцентує увагу на тому, що саме висока питома вага прямого прибуткового оподаткування забезпечує фіскальну стабільність та еластичність місцевих доходів [11, с. 78–80].

Фундаментальною характеристикою цієї моделі є також реалізація «вікселлівського принципу» (*Wicksellian connection*), що встановлює безпосередній кореляційний зв'язок між податковим навантаженням на локальному рівні та обсягом і якістю отриманих публічних послуг. Ефективність такої конструкції, за твердженням Р. Бірда та Е. Слек, ґрунтується на усвідомленні платниками податків прямого взаємозв'язку між власними податковими відрахуваннями та отриманими суспільними благами [2, с. 360–361]. Це зумовлює специфічну соціальну спрямованість місцевих фінансів: органи місцевого самоврядування виконують не лише алокаційні, а й значною мірою перерозподільні функції, відповідаючи за фінансування освіти, охорони здоров'я та соціального забезпечення. Водночас фінансово-правовий механізм скандинавської моделі передбачає складну систему стримувань і противаг. Широка податкова автономія органічно поєднується з розвиненими інструментами горизонтального та вертикального фінансового вирівнювання, що дозволяє нівелювати регіональні диспропорції та забезпечити баланс між локальною фінансовою незалежністю та загальнодержавною рівністю. На думку М. Ерікссона та Л. Андерссон-Ског, «основою шведського фіскального федералізму є система міжмуніципального вирівнювання, за якої кошти перераховуються від відносно багатших муніципалітетів до тих муніципалітетів, які не спроможні зібрати достатньо публічних доходів для підтримки обов'язкових муніципальних послуг» [6, с. 538]. Стабільність цієї системи підкріплюється специфічним типом податкової культури, де оподаткування сприймається як невід'ємний елемент соціального контакту, що базується на високому рівні довіри до інституцій публічної влади [3, с. 49–73]. Узагальнюючи, можна констатувати, що зазначена модель являє собою найбільш завершену форму фінансово-правової децентралізації, де фіскальна спроможність органів місцевого самоврядування виступає гарантом реалізації прав громадян на якісні публічні послуги.

Континентально-європейська модель місцевого оподаткування сформувалась у країнах Центральної Європи, передусім у Німеччині, Австрії, Польщі та ін., і у сучасній фінансово-правовій науці розглядається як така, що посідає проміжне місце між скандинавською та латинською моделями місцевого оподаткування. Її інституційна архітектура базується на поєднанні елементів фіскальної децентралізації з розвиненими механізмами централізованого регулювання, що дозволяє забезпечити як ефективність публічних фінансів, так і їхню соціальну спрямованість. Зазначена модель є результатом тривалої еволюції фінансового федералізму та відображає прагнення до оптимального розподілу податкових повноважень між різними рівнями публічної влади. На практиці в межах такої моделі склались два основні підходи до вирішення цього питання. Найпоширенішим рішенням є надання місцевому самоврядуванню обмежених податкових повноважень, що зводиться до нормативно-правового впровадження місцевих податків центральними органами влади «зверху донизу» та визначення окремих елементів юридичної конструкції податку, щодо яких місцева влада може ухвалювати рішення. Такий різновид вчені називають системою оцінки місцевих податків із закритим переліком [4, с. 182]. З іншого боку, місцеве самоврядування може бути наділене компетенцією формувати зазначені елементи юридичної конструкції податку та встановлювати нові податки на території відповідної громади. Цей різновид отримав назву «система оцінки місцевих податків із відкритим переліком» [8].

Однією з ключових характеристик континентально-європейської моделі є комбінований характер податкових повноважень органів місцевого самоврядування. Такий підхід передбачає поєднання власних місцевих податків із механізмами участі органів місцевого самоврядування у загальнодержавних податкових надходженнях. Як підкреслюється у дослідженнях ОЕСР, саме поєднання різних видів податкових ресурсів дозволяє досягти більшої стійкості фінансової системи місцевого самоврядування [14, с. 114–117]. Важливим елементом цієї моделі є також розвинена система фінансового вирівнювання, яка охоплює як вертикальні, так і горизонтальні механізми перерозподілу фінансових ресурсів. Наприклад, німецька модель фінансового вирівнювання (Länderfinanzausgleich) традиційно розглядається як одна з найбільш складних і водночас ефективних систем такого типу в Європі [5, с. 198–206]. Таким чином, така модель місцевого оподаткування являє собою складну, багаторівневу та інституційно збалансовану систему, що поєднує елементи децентралізації та централізованого регулювання. Її характеристиками є комбінований характер формування доходів місцевих бюджетів, розвинена система фінансового вирівнювання, конституційні гарантії фінансової автономії та помірний рівень податкової самостійності органів місцевого самоврядування.

Латинська модель місцевого оподаткування, що сформована в межах романської правової традиції та характерна насамперед для Франції, Італії, Іспанії, Португалії, Греції (за винятком Святої Гори Афон, яка має повну податкову автономію відповідно до свого статуту 1926 року [7]), являє собою окремих тип організації муніципальних фінансів, у якому поєднуються конституційне визнання місцевого самоврядування з істотно централізованим характером податково-правового регулювання. Історично її становлення відбувалося під впливом сильної централізованої державної влади, що зумовило пріоритет загальнодержавного контролю над місцевими фінансами та обмежило податкову автономію територіальних громад. Як свідчать дослідження, для латинської моделі визначальною є конструкція, за якої основні джерела доходів органів місцевого самоврядування формуються не стільки за рахунок власної податкової ініціативи, скільки через систему централізовано регламентованих місцевих податків, міжбюджетних трансфертів та державного перерозподілу ресурсів. М. Айт Уалі та М. Буссетта, аналізуючи фінансову автономію Франції та Італії, наголошують, що місцеві органи в межах цієї моделі володіють значно меншою податковою дискрецією порівняно з іншими європейськими моделями, а домінування державного регулювання фактично трансформує їх із суб'єктів податкової політики переважно в адміністраторів централізовано встановлених податкових механізмів [1]. Така система сприяє реалізації принципу соціально-економічного вирівнювання між територіями, однак обмежує реальний зміст бюджетного суверенітету місцевих громад. ОЕСР також зазначає, що південноєвропейські держави характеризуються відносно вузькою локальною податковою базою та високим рівнем фінансової централізації, унаслідок чого місцеві органи влади значною мірою позбавлені можливості самостійно адаптувати податкову політику до локальних економічних потреб [15, с. 67–77]. У фінансово-правовому аспекті це означає переважання адміністративної функції місцевого самоврядування над його податково-політичною суб'єктністю. Водночас важливою перевагою латинської моделі є здатність забезпечувати бюджетну стабільність,

контрольованість державних фінансів та ефективне міжтериторіальне вирівнювання, що особливо важливо в умовах значних регіональних соціально-економічних диспропорцій.

Англосаксонська модель місцевого оподаткування, що сформована в межах правової традиції загального права та характерна насамперед для Великобританії та Ірландії, являє собою специфічний тип організації місцевих фінансів, у якому поєднуються високий рівень централізованого нормативного регулювання, домінування майнового оподаткування та відносно обмежена податкова автономія органів місцевого самоврядування. Основу місцевих доходів у межах англосаксонської моделі становлять майнові податки, насамперед податок на житло (Council tax) та податок на комерційну нерухомість (Business Rates), які традиційно розглядаються як найбільш придатні для локального рівня оподаткування через стабільність, територіальну прив'язаність та відносно просту адміністрування. Водночас домінування майнового оподаткування зумовлює обмеженість диверсифікації місцевих доходів і підвищену залежність бюджетів від стану ринку нерухомості. Останні дослідження британських учених засвідчують, що під впливом сучасної кризи платоспроможності (the solvency question) англосаксонська модель трансформується у бік безпрецедентної комерціалізації: муніципалітети змушені звертатися до інструментів глобальних фінансових ринків та фінансизації (financialization), використовуючи спекулятивні операції з нерухомістю, випуск облігацій, моделі зворотного лізингу та кредитування, капітальні інвестиції під приріст податкових надходжень [12]. У англосаксонській моделі місцеві органи влади витрачають значною мірою не власні кошти, а ресурси, перерозподілені центральним урядом, що впливає на характер місцевої демократії та бюджетної підзвітності. Водночас однією з ключових переваг цієї моделі є високий рівень адміністративної ефективності оподаткування. Завдяки централізованим кадастровим системам, уніфікованим методикам оцінки нерухомості та ефективним податковим адміністраціям забезпечується стабільність надходжень і відносно низький рівень податкових втрат.

Висновки. Проведений аналіз свідчить, що у сучасній Європі сформувалися різні моделі місцевого оподаткування, які відображають особливості історичного розвитку держав, їх адміністративно-територіального устрою, ступеня децентралізації публічної влади та фінансово-правових традицій. Водночас запропонована типологізація має умовний характер. Навіть за наявності спільних ознак, що дозволяють віднести певну державу до англосаксонської, скандинавської, континентальної чи латинської моделі місцевого оподаткування, кожна країна зберігає власні інституційні та правові особливості організації місцевих фінансів, структури податкових надходжень і механізмів реалізації податкових повноважень органів місцевого самоврядування.

Разом із тим розвиток місцевого оподаткування в європейських державах характеризується спільною тенденцією до поступового розширення податкової автономії територіальних громад, що відповідає принципам Хартії місцевого самоврядування та загальній концепції фіскальної децентралізації. Посилення ролі місцевих податків і зборів, розширення дискреційних повноважень органів місцевого самоврядування щодо визначення елементів юридичної конструкції податку та диверсифікація джерел місцевих доходів розглядаються як необхідні передумови забезпечення реальної фінансової самостійності органів місцевого самоврядування. Водночас європейський досвід демонструє, що розширення податкової автономії повинно здійснюватися з урахуванням потреби збереження цілісної національної податкової системи та недопущення надмірної податкової конкуренції між територіальними громадами. У зв'язку з цим сучасні моделі місцевого оподаткування розвиваються у напрямі пошуку оптимального балансу між фінансовою незалежністю місцевого самоврядування та координацією податкової політики на загальнодержавному рівні.

ВИКОРИСТАНІ МАТЕРІАЛИ

1. Ait Ouali M., Boussetta M.A. Comparative Study of Local Financial Autonomy in Italy, France and Morocco. *European Scientific Journal*. 2017. Vol. 13, No. 34. P. 151–170. DOI: <https://doi.org/10.19044/esj.2017.v13n34p151>.
2. Bird R.M., Slack E. Local taxes and local expenditures in developing countries: strengthening the Wicksellian connection. *Public Administration and Development*. 2014. Vol. 34. P. 359–369. DOI: 10.1002/pad.1695.
3. Björklund Larsen L. *Shaping Taxpayers: Values in Action at the Swedish Tax Agency*. New York; Oxford : Berghahn Books, 2017, 220 p.
4. Bordás P. Experiences od open and closed list local taxes in Hungary with special regard to the effects of the COVID19 pandemic. *Review of European and Comparative Law*, 2022, No. 50(3), P. 181–199. <https://doi.org/10.31743/recl.13507>.
5. Bury Y., Feld, L.P. Fiscal Federalism in Germany. In: Tremblay, JF. (eds). *The Forum of Federations Handbook of Fiscal Federalism*. Palgrave Macmillan, Cham. 2023, P. 159–211. https://doi.org/10.1007/978-3-030-97258-5_5.

6. Eriksson M., Andersson-Skog L. A Voice for Tax Fairness: The State, Sub-National Interests and the Taxation of Iron Ore Revenue in Sweden, 1937–1957. *Scandinavian Journal of History*. 2025. Vol. 50, No. 5. P. 538–556. DOI: 10.1080/03468755.2025.2557272.
7. Greece. Law No. 10/1926. Legislative Decree of 10/16 September 1926 Concerning the Ratification of the Charter of the Holy Mountain. *Government Gazette*. 1926. 16 September.
8. Kecő G., Tombor C. A helyi adók szabályozása és joggyakorlata magyarországon külföldi kitekintéssel – különös figyelemmel az iparüzési adóra és a helyi vagyoadók arányosságára. Budapest : DHKFA, 2020, 22–35 old.
9. Kuhlmann S., Wollmann H. Introduction to comparative public administration: administrative systems and reform in Europe. 2nd ed. Cheltenham : Edward Elgar Publishing, 2019, 417s.
10. Kuhlmann S., Heuberger M., Dumas Benoît P. Kommunale Handlungsfähigkeit im europäischen Vergleich. Autonomie, Aufgaben und Reformen, Nomos : Baden-Baden, 2021, 124 s.
11. Livingston M.A. The Nordic model of taxation and its influence in North America: Image and Reality. *Nordic Tax Journal*. 2016. Vol. 2016, No. 2. P. 77–86. DOI: <https://doi.org/10.1515/ntaxj-2016-0008>.
12. Muldoon-Smith K., Sandford M. Grasping the nettle: the central–local constraints on local government funding in England. *Territory, Politics, Governance*. 2023. Vol. 11, No. 8. P. 1709–1726. DOI: <https://doi.org/10.1080/21622671.2021.1924249>.
13. Oates W.E. Fiscal Federalism. New York : Harcourt Brace Jovanovich, 1972, 256 p.
14. OECD, OECD Economic Surveys: Germany 2025, OECD Publishing, Paris, 2025, 149 p. <https://doi.org/10.1787/39d62aed-en>.
15. OECD. Making Decentralisation Work: A Handbook for Policy-Makers. Paris : OECD Publishing, 2019, 204 p.

REFERENCES

1. Ait Ouali M., & Boussetta M.A. (2017). A comparative study of local financial autonomy in Italy, France and Morocco. *European Scientific Journal*, 13(34), 151–170. <https://doi.org/10.19044/esj.2017.v13n34p151>.
2. Bird R.M., & Slack E. (2014). Local taxes and local expenditures in developing countries: Strengthening the Wicksellian connection. *Public Administration and Development*, 34, 359–369. <https://doi.org/10.1002/pad.1695>.
3. Björklund Larsen L. (2017). *Shaping taxpayers: Values in action at the Swedish Tax Agency*. Berghahn Books.
4. Bordás P. (2022). Experiences of open and closed list local taxes in Hungary with special regard to the effects of the COVID-19 pandemic. *Review of European and Comparative Law*, 50(3), 181–199. <https://doi.org/10.31743/recl.13507>.
5. Bury Y., & Feld L.P. (2023). Fiscal federalism in Germany. In J.F. Tremblay (Ed.), *The Forum of Federations handbook of fiscal federalism* (pp. 159–211). Palgrave Macmillan. https://doi.org/10.1007/978-3-030-97258-5_5.
6. Eriksson M., & Andersson-Skog L. (2025). A voice for tax fairness: The state, sub-national interests and the taxation of iron ore revenue in Sweden, 1937–1957. *Scandinavian Journal of History*, 50(5), 538–556. <https://doi.org/10.1080/03468755.2025.2557272>.
7. Greece. (1926). Law No. 10/1926. Legislative Decree of 10/16 September 1926 concerning the ratification of the Charter of the Holy Mountain. *Government Gazette*.
8. Kecő, G., & Tombor C. (2020). *A helyi adók szabályozása és joggyakorlata Magyarországon külföldi kitekintéssel – különös figyelemmel az iparüzési adóra és a helyi vagyoadók arányosságára* [Regulation and legal practice of local taxes in Hungary with a foreign outlook, with particular regard to the local business tax and proportionality of local property taxes]. DHKFA.
9. Kuhlmann S., & Wollmann H. (2019). *Introduction to comparative public administration: Administrative systems and reforms in Europe* (2nd ed.). Edward Elgar Publishing.
10. Kuhlmann S., Heuberger M., & Dumas B.P. (2021). *Kommunale Handlungsfähigkeit im europäischen Vergleich: Autonomie, Aufgaben und Reformen* [Municipal capacity for action in European comparison: Autonomy, tasks and reforms]. Nomos.
11. Livingston M.A. (2016). The Nordic model of taxation and its influence in North America: Image and reality. *Nordic Tax Journal*, 2016(2), 77–86. <https://doi.org/10.1515/ntaxj-2016-0008>.
12. Muldoon-Smith K., & Sandford M. (2023). Grasping the nettle: The central–local constraints on local government funding in England. *Territory, Politics, Governance*, 11(8), 1709–1726. <https://doi.org/10.1080/21622671.2021.1924249>.
13. Oates W.E. (1972). *Fiscal federalism*. Harcourt Brace Jovanovich.
14. OECD. (2025). *OECD economic surveys: Germany 2025*. OECD Publishing. <https://doi.org/10.1787/39d62aed-en>.
15. OECD. (2019). *Making decentralisation work: A handbook for policy-makers*. OECD Publishing.

Стаття поширюється на умовах ліцензії відкритого доступу (CC BY 4.0)

Дата першого надходження статті до видання: 18.07.2026
 Дата прийняття статті до друку після рецензування: 10.08.2026
 Дата публікації (оприлюднення) статті: 16.10.2026